

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА
ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И
КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Още през 2012 г., Стратегията за Биоикономика на ЕС посочва необходимостта от „по-иновативно, по-ефективно използвашо ресурсите и по-конкурентоспособно общество, което съчетава продоволствената сигурност с устойчивото използване на биотични възобновяеми ресурси за промишлени цели, като същевременно гарантира опазване на околната среда“.

Целенасочените научни изследвания и политики в областта на селското стопанство и биоикономиката ще спомогнат за справяне с трите основни предизвикателства, пред които са изправени тези сектори днес: осигуряване на жизнеспособно производство на хани в отговор на нарастващото им търсене в световен мащаб; осигуряване на устойчиво управление на природните ресурси и действия в областта на климата и балансирано развитие на селските райони и техните общности. Практическото прилагане на политиките чрез национални научни програми ще спомогне за изграждане на капацитет и обединяване на ресурси и знания във водещи направления на приоритет „Продоволствена сигурност, устойчиво селско и горско стопанство, морски и вътрешноводни изследвания и биоикономика“ в рамките на Рамковата програма на Европейския съюз за научни изследвания и иновации Хоризонт 2020 (*Horizon 2020: 9. Food security, sustainable agriculture and forestry, marine, maritime and inland water research and the bioeconomy*) и бъдещата Рамкова програма Хоризонт Европа.

Съгласно дефинициите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания, тематиката и целите на настоящата програма се отнасят до приоритетна област „Подобряване на качеството на живот – хани, здраве, биоразнообразие, опазване на околната среда, градска среда и транспорт и др.“ от приоритетите за насочени фундаментални изследвания.

2. ОБЩЕСТВЕНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

Съгласно 7-те приоритетни предизвикателства на ЕС, при които целеви инвестиции в научни изследвания и иновации могат да окажат реално въздействие от полза за гражданите, настоящата програма има пряко отношение към:

- продоволствената (хранителна) сигурност, устойчивото земеделие и горското стопанство, мореплавателските и морските изследвания и изследванията във вътрешни води и биоикономиката;
- действия във връзка с климата, околната среда, ресурсната ефективност.

3. СРОК НА ПРОГРАМАТА: до 31.12.2022 г.

4. ОБЩ ИНДИКАТИВЕН БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА: до 6 000 000 лв., разпределен както следва:

- **2018** – 1500 000 лв.
- **2019** – 1500 000 лв. индикативна стойност;
- **2020** – 1500 000 лв. индикативна стойност;
- **2021** – 1500 000 лв. индикативна стойност.

Финансирането на Програмата се извършва от Министерството на образованието и науката (МОН). Средствата за осигуряване изпълнението на дейности по Програмата се разпределят съгласно сключено между участниците партньорско споразумение с приложен работен и финансов план.

4.1. Специфични допустими разходи за изпълнение на програмата

а) Преки разходи за: персонал; командировки; дълготрайни материални и нематериални активи, включително апаратура; външни услуги, пряко свързани с изпълнението на програмата; материали, консумативи и други допустими разходи, пряко свързани с изпълнението на програмата.

При изпълнението на ННП Изпълнителният съвет на Програмата определя процентните ограничения на преките допустими разходи по различните пера.

б) Непреки разходи: разходи за обслужване на програмата от базовата организация и партньорските организации, участващи в програмата; разходи за финансов одит на програмата (обслужване на програмата от водещата и партньорските организации - до 7% от стойността на общите разходи, а за одит – до 1%).

Координаторът на Програмата уведомява Министерството на образованието и науката за разпределението на преките и непреките разходи по пера.

5. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

5.1. Обща цел

Провеждане на фундаментални и приложни научни изследвания за създаване на адаптирана съвременни модели и технологии за производство на здравословни хани за силна регионална биоикономика и за подобряване качеството на живот на населението на Република България.

5.2. Конкретни (специфични) цели

5.2.1. Насочени фундаментални изследвания

- Проучване, разработване и/или внедряване в практиката на иновативни модели на здравословни и безопасни хранителни системи в рамките на отрасъла биоикономика, чрез целенасочени научни изследвания.
- Развитие и приложение на биотехнологии за чисти сировини и функционални биопродукти за здравословен живот.
- Задълбочено разбиране и подробно описание на механизмите на получаване и стабилизиране на хранителни дисперсии чрез природни вещества.

5.2.2. Приложни изследвания

- Изследване и развитие на иновативни биопродукти като функционални хани и хранителни добавки с доказани здравни претенции за полезни за потребителите ефекти.
- Разработване на иновативни технологии и процеси за производство на хранителни продукти с добавена стойност, стабилизиирани само с натурални вещества.
- Усъвършенстване на методите за контрол и осигуряване на безопасност на хранителни продукти. Разработване на методи за идентификация и доказване на безопасност, качество и автентичност на традиционни и иновативни хранителни и био-продукти.
- Развитие на иновативни биопрепарати с приложение в хранителната индустрия за контрол и производство на безопасни и безвредни хани.
- Изследване и развитие на биопрепарати за биоконтрол на патогени и повишаване добивите на чисти хранителни сировини в селското стопанство.

5.2.3. Разпространение на резултатите от научноизследователската дейност

- Разработване на информационна и комуникационна стратегия за разпространение на резултатите от научноизследователската и развойна дейност на програмата, които ще се разпространяват чрез научните мрежи и партньорства (налични или създадени в резултат от консорциума) на научни организации, участващи в програмата, а също и под формата на

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

научни публикации или презентации на български и международни научни форуми (конгреси, симпозиуми, конференции, кръгли маси и др.). Ще се организират срещи с потенциалните обществени потребители на резултатите като индустрията, малките и средни предприятия, биологичните производители, браншовите организации, неправителствените организации (вкл. потребителските) и т.н.

- Очаква се и засилване участието на научните организации в Европейски/международн изследователски програми и проекти.

5.2.4. Трансфер на знания към съответните управленски органи (разработване на научно обосновани стратегии и програми за устойчиво управление)

Ще се предостави научно обоснована основа за анализи и оценки на състоянието и перспективите пред иновативните агро-хранителни вериги, в контекста на изграждането и прилагането на интегрирани регионални стратегии за силна биоикономика, включваща опазването на природните ресурси и човешкото здраве.

5.2.5. Стимулиране на мултидисциплинарно партньорство между изследователски екипи с различна научна насоченост:

- Изследванията по научните задачи ще се извършват в публичните научни организации, но със специален акцент върху мултидисциплинарния подход, изискващ обединените знания/компетенции, научна инфраструктура и човешки ресурси, предоставяни от научните организации, участници в консорциума по програмата (в областите селско стопанство, преработка на хrани, опазване на природните ресурси, възобновяеми технологии и др.).
- Включване на повече заинтересовани страни (multi-actor approach), като бизнес партньори и неправителствени и браншови организации, в изпълнението на отделните проекти на програмата.

5.2.6. Синхронизиране на програмата с останалите научни програми, за повишаване участието на български научни колективи и организации в Европейското научно пространство и рамковата програма на ЕС за научни изследвания и инновации Хоризонт 2020.

6. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

6.1. Фундаментални резултати

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

- Прогнозни модели за влиянието на използвани земеделски практики върху екологичното състояние на агроекосистемите и предлаганите от тях екосистемни услуги.
- Прогнозни модели и сценарии, чрез използване на сателитни данни и карти, за ефекта от климатичните промени върху развитието на приоритетни за страната агроекосистеми за производство на безопасни продукти и храни от растителен и животински произход.
- Разработване на интегриран подход за подобряване на екосистемните услуги, предоставяни от тях, свързани с почви, води, въздух, биоразнообразие и осигуряване на подходящ ландшафт в съответствие с климатичните промени.
- Генериране на нови знания за въздействието на селскостопанските практики върху биоразнообразието, генетичните ресурси и биологичната база на регионалните биоикономики.
- Разработване на нови подходи в растителната защита и прилагането на биологични методи за борба с болестите и вредителите.
- Подходи за внедряване на новата генерация вериги с добавена стойност, основани на регионално-специализираните биоикономики, както и създаване на необходимата база знания и технологичната експертиза за обслужване на секторните биоикономики.
- Нови аналитични методи, процеси и инструменти за доказване автентичността и географския произход на сировини за създаване на традиционни или иновативни хранителни продукти.
- Микробиота на специфични и традиционни български съставки и продукти с потенциал за приложение в производството на безопасни и безвредни хранителни сировини.
- Нови методи за контрол на качеството на биопродукти и храни.
- Разработване на иновативни технологии за производство на хранителни продукти с висока добавена стойност.

Приложни резултати

- Нови модели и технологични решения за приоритетните за страната агроекосистеми, адаптирани към климатичните промени и съхраняващи биоразнообразието.
- Създаване на база данни за растителните и животински генетични ресурси.
- Нови технологични решения за устойчиво съхранение и използване на ресурсната база включваща местни генетични ресурси и сировини.

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

- Адаптирана система за управление на растителното здраве на база дигитални методи и системи за управление (Decision support system) на биологичните стопанските единици за увеличаване конкурентоспособността.
- Методология за изследване на биологично активни вещества или техните екстракти и определяне на тяхното качество и приложимост като нови растителни полимери или нови ароматични/фармацевтични продукти за приложение в козметиката и хранително-вкусовата промишленост или за подобряване качеството на живот.
- Технологии за използване на био ресурси (лекарствени и медицински растения, бобови култури и енергийни култури и др.) и тяхното преобразуване в продукти с добавена стойност (хани, фуражи), биоенергия или във фармакологичната и в хранително-вкусовата индустрия.
- Разработване на система за оценка на качеството и функционалността на биологичните и биологично базираните продукти, хани и опаковки и тяхното въздействие върху човешкото здраве.
- Разработване на План за действие за стимулиране на „Регионални екосистеми за биоикономика“, изградени около регионално действащи инновационни системи и кълстери (индустриални и такива в селските райони).
- Създаване на българска технологична платформа за трансфер на знания и интелектуална собственост в областта на аграрните науки.
- Разработване на иновативна аналитична методика за оценка на произхода, идентичността и качеството на храните.
- Разработване на иновативни технологии за получаване на хранителни продукти на базата на изцяло натурални съставки с подходящи вкусови качества и висока стабилност.
- Повишаване участието на български научни колективи в консорциуми в Рамковата програма за научни изследвания и други европейски инструменти като BBI, EIT и т.н.

7. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Обхватът на програмата е очертан в раздел 2.2. Конкретни (специфични) цели. Изпълнението на Програмата ще осигури необходимите условия за провеждане на научноизследователски, научно-приложни и демонстрационни дейности в приоритетните направления, които попадат в приоритетна област на ИСИС „Индустрия за здравословен живот и био-технологии“.

- Производство, преработка и предлагане на безопасни и здравословни хани.
- Развитие на силна регионална биоикономика.

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

- Биопродукти като функционални хани и хранителни добавки.
- Биопрепарати за контрол и производство на безопасни и безвредни хани.
- Биопрепарати за биоконтрол и повишаване добивите в селското стопанство.
- Качество на храните за по-качествен живот.
- Зелена/био- базирана икономика.

8. БЕНЕФИЦИЕНТИ

Допустими бенефициенти са:

- Научни организации по чл. 47, ал. 1 на Закона за висшето образование (ЗВО);
- Акредитирани висши училища по чл. 85, ал. 1, т.7 на ЗВО;

които образуват консорциум¹ от най-малко 5 организации, както следва: Аграрен университет – Пловдив, Българската академия на науките, Селскостопанска академия, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университет за хранителни технологии – Пловдив и Тракийски университет – Стара Загора – водещи партньори с най-голям принос в научната продукция в тази област. Потенциални партньори: Русенски университет „Ангел Кънчев“, Агенцията по безопасност на храните. Партньорите ще ползват научната инфраструктура на Лабораторния комплекс към Сдружение за научно-изследователска и развойна дейност в рамките на нотифицираните 80 % за неикономически дейности.

Посочените организации са потенциални бенефициенти по Програмата и подпомагат изпълнението на целите ѝ и допринасят за споделен достъп до съответната научна инфраструктура, елемент от Националната пътна карта, за трансфер на знание и повишаване на общия научен капацитет на страната в тази област.

За изпълнение на Програмата се предвижда формиране на консорциум от горепосочените научни организации и висши училища с най-висок капацитет, които заявят готовност за изпълнение на конкретни дейности от Програмата, в съответствие с възприетите показатели и индикативни параметри за нейното изпълнение.

Консорциумът ще се управлява от Изпълнителен съвет (ИС) с представители на организациите партньори на основата на подписано партньорско споразумение, в което са разпределени средствата за изпълнението на дейностите по Програмата с приложен работен и финансов план.

¹ Консорциум: Неформално сдружение, сформирано на базата на подписано партньорско споразумение между бюджетни научни организации и висши училища за извършване на научни изследвания за периода на действие на Националната научна програма

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

Координаторът на Програмата ще бъде предложен от водещите партньори предвид експертизата им в областта на устойчивото земеделие и горско стопанство, околната среда, ресурсната ефективност растителното здраве и безопасност в хранителните системи, качеството на храните, продоволствената сигурност. Координаторът следва да бъде одобрен от ИС на консорциума и за негов председател.

За гарантиране на максимална полза за обществото от предвидените научни и приложни изследвания се предвижда създаването на Надзорен съвет, включващ представители на основните потенциални потребители на резултатите от настоящата национална научна програма, а именно МОН, Министерство на земеделието, храните и горите, Министерство на здравеопазването, София Тех Парк АД, както и неправителствени организации. Надзорният съвет ще наблюдава и контролира работата на ИС при изпълнението на програмата и ще насочва дейностите й в посока за постигане на максимална полза за обществото.

За всяка година от изпълнението на Програмата водещите партньори, съгласувано с ИС, представя в МОН отчет за извършената работа и степента на достигане целите на Програмата и предложения за актуализиране на работната програма с конкретни количествени стойности на индикаторите.

9. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

Предвижда се дейностите по програмата да бъдат организирани в следните тематични работни пакети (РП):

Компонент 1: Климатични промени, екосистемни услуги и хранителни системи

РП. 1.1 Селскостопански екосистеми, адаптирани към климатичните промени

- Целенасочени изследвания върху тестови екосистеми с приоритетни за страната култури и такива в референтни екосистеми в естествените им (природни) местообитания.
- Наблюдения върху определени индикаторни параметри (морфологични, физиологични, биохимични, продуктивни) относно реакцията на тези екосистеми на климатичните промени.
- Разработване на модели за приоритетните за страната местообитания и растителни съобщества, както и растениевъдни култури, сортове и хибриди с най-голяма екологична пластичност и най-добра адаптация към промените в климата, а също и използването им като хранителна база за животновъдството.

РП 1.2 Селскостопанските практики и въздействие върху биоразнообразието и екосистемните услуги

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

- Проучване върху комбинираното въздействие (природни фактори и високи технологии) на управлението на ключови местообитания и директните интервенции в биологичните агроекосистеми, включващи *in-situ* проучване и анализ на агроекологичните фактори за разпространението и растежа на приоритетни за страната растения (лечебни, бобови, овощни) в близки до природните местообитания.
- Проучване на ключовите агроекологични фактори за растежа в системата почва-растение-атмосфера в типизирани биологични стопанства.
- Анализиране и оценка на въздействието на селскостопанските практики върху биоразнообразието и функционирането на екосистемите като компонент на устойчива и благоприятна жизнена среда.
- Комплексна оценка на екосистемното състояние на ключови типове агроекосистеми и на предлаганите от тях материални, регулиращи и поддържащи екосистемни услуги.

РП 1.3 Осигуряване на растителната ресурсна база на приоритетните за страната хранителни системи

Разработване на гъвкави модели за управление на производствени агро-системи, включващи местни генетични ресурси и суровини, включително устойчиви на климатичните промени култури, сортове и хибриди и породи животни и оценка на потенциала на тези системи да предоставят устойчива био-ресурсна база на регионално и национално ниво.

Компонент 2: Растително здраве и безопасност в хранителните системи

РП 2.1 хранителни системи базирани на модерни дигитални методи за управление

- Изследвания върху внедряването на иновативни и високо технологични подходи за управление на биологични агроекосистеми, включващи адаптиране на нова система за управление (Decision Support System) за биологично производство на приоритетни за страната култури, сортове и хибриди.
- Изследване на качеството на био-продукцията по определени ключови за индустрията и потребителите параметри (напр. елементен състав, биологично-активни вещества и фармакологична стойност).
- Разработване на модели за изследвания, както и модели за управление на приоритетни за страната хранителни системи (производство на приоритетни култури, сортове и хибриди, преработка и съхранение на ценни стопански и потребителски качества, извлечане на

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

биологично активни вещества за фармакологичната индустрия) в устойчиви стопански единици.

РП 2.2 Екофункционалната идензификация на стопанствата за устойчива биологична база

- Целенасочени изследвания за ефекта от прилагането на пакет от агроекологични мерки (почвено плодородие, антиерозия, растителна защита, природни местообитания) в приоритетни типизирани агроекосистеми (биологични и конвенционални).
- Фундаментални научни изследвания (вкл. фитохимични и биохимични) при прилагане на съвременни методологични подходи за идентификация, количествено определяне на активните компоненти и извлечение на информация за качествените характеристики както на сировините, така и на получените продукти.
- Анализ и оценка на степента на влияние на климатичните и почвените условия и стандартизирането на тези продукти като изходни сировини за производство на хани, фуражи, хранителни добавки, лекарствени и козметични продукти.
- Разработване на гъвкави модели за определяне степента на интервенция и ефективните пакети от мерки за постигане на устойчиво развитие.

РП 2.3 Осигуряване растителното здраве и безопасността на растителната продукция

- Изследване на приложимостта на дистанционните методи за наблюдение за нуждите на прецизното земеделие и Decision Support System (DSS) за интегрираната и биологична растителна защита.
- Изпитване на вещества, проявяващи биологична активност към растения, микро- и макроорганизми, и вредители по селскостопанските растения, като елемент от механизма на действие на микробните биоконтролни агенти, които могат да послужат за основа за създаване на безопасни препарати за растителна защита.
- Разработване на нови биопрепарати с приложение в селското стопанство за получаване на безопасни и безвредни хранителни сировини.
- Социално-икономически анализ и оценка на възприемането от различни категории производители на подобни технологични иновации, както и ефекта върху потребителите („зелени“ технологии, оптимизиращи методите за опазване на растителното здраве и допринасящи за здравословна храна и условия за живот).
- Разработване на модели в полза на производителите за оптимизиране използването на пестициди и цялостно управление на риска в зависим от природните явления сектор.

РП 2.4 Възобновяеми биологични ресурси в стопанските единици

- Изследвания върху типовете отпадъчни продукти и биоресурси и анализиране на възможностите за тяхното възобновямо използване.
- Анализ на възможностите и наличните технологии за преработка и рециклиране, както и предлагане на съвременни иновативни технологични решения за приоритетните за страната биоресурси.
- Разработване на модели за възобновяване и преобразуване на тези биоресурси и отпадъци в продукти с добавена стойност като храни, фуражи, продукти на биологична основа, като биоенергия или биофармация.

Компонент 3: Качество на храните за по-качествен живот

РП 3.1 Система за оценка на качеството и функционалността на биологичните и биологично базирани продукти и храни от селскостопанските системи

- Система от аналитични методи (микробиологични, молекулярно-биологични, биохимични, химични, имунологични и др.) за установяване качеството и автентичността на биологичните храни и фуражи, с цел използването им като здравословна и безопасна био-ресурсна база, както и провеждането на селекционни, физиологични, биохимични и технологични изследвания.
- Доказване автентичността и географския произход на сировини за създаване на традиционни или иновативни хранителни продукти, чрез изпитване на нови аналитични методи, процеси и инструменти.
- Проучване върху микробиота на специфични и традиционни български съставки и продукти с потенциал за приложение в производството на безопасни и безвредни хранителни сировини.
- Проучване на методи за контрол на качеството на биопродукти и храни.
- Разработване на иновативни технологии за производство на хранителни продукти с висока добавена стойност.

РП 3.2 Запазване на хранителните качества на продуктите чрез иновативни опаковки

Разработване на нови методики за изследване на опаковки, получени от биологично-базирани ресурси (растения, животни, морски организми).

Компонент 4: Биоикономика, хранителни системи и интегрирано регионално развитие

РП 4.1 Значение на биоикономиката за регионално развитие, агро-хранителните вериги и качество на живот

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

- Проучвания и анализ на секторите на биоикономиката, които са приоритетни и определящи регионалната икономика.
- Картиране на типологията и регионалните профили на биоикономиката на регионално ниво (напр. Региони с профил на биоикономика, насочен към научните изследвания, Региони с природни ресурси и биоикономически профил, ориентиран към културното наследството, Региони с интегриран и напреднал профил на биоикономика и др.

РП 4.2 Регионални екосистеми за биоикономика.

- Идентифициране на регионални действащи иновационни системи и кълстери (индустриални и такива в селските райони), свързани с производители, преработватели и ползватели на биологично-базирани ресурси.
- Разработване на пилотен модел за Регионална екосистема за биоикономика, на базата на обща регионална визия за биоикономика, приоритети, координация на администрация, научни институции, индустрия и агро-сектора.

РП 4.3 Нова генерация вериги с добавена стойност, базирани на биоикономиката и адаптирани към приоритетни индустритални направления

- Проучване на потенциалните схеми за подпомагане и за повишаване на нивото на технологична готовност (TRL) на технологиите за малки и средни предприятия.
- Разработване на План за действие за стимулиране на „Регионални екосистеми за биоикономика“, изградени около регионални действащи иновационни системи и кълстери (индустриални и такива в селските райони).

РП 4.4 Изследване върху базата от знания и технологичната експертиза, необходими за обслужване на секторите на регионално-специализираните биоикономики.

Проучвания върху необходимостта от знания и технологична експертиза в областта на биоикономиката и нейните приоритетни сектори в България.

10. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ СТОЙНОСТИ

Показателите за изпълнението на програмата и съответните индикативни параметри са съответно:

- Брой научни публикации в специализирани списания и/или научни поредици с импакт-фактор (IF) и/или импакт-ранг (SJR) - 35
- Брой разработени и предложени стратегии, модели и технологични решения - 15

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

- Брой участия в национални и международни научни форуми и изложения - 50
- Брой мероприятия за популяризиране на получените резултати (конференции, семинари, кръгли маси, информационни дни) - 7
- Брой на млади учени, докторанти и студенти, участвали в програмата - 20
- Брой изградени международни научни мрежи - 2
- Брой бизнес партньори, привлечени в изпълнение на програмата - 7
- Брой становища на индустрията за интерес и подкрепа на тематиката на програмата и заявили желание за съвместни проекти - 6
- Брой браншови и други организации, привлечени за изпълнение на програмата - 4
- Открити годишни отчети за изпълнение на програмата - 4

11. МОНИТОРИНГ

Мониторингът върху изпълнението на програмата се осъществява на две нива:

- проверки, анализи, изготвяне на междинни и финален доклади, базирани на пряката и на обратната връзка между лицата и организацията, имащи отношение по изпълнението на програмата;
- документална или техническа проверка на място от представители на МОН или оценка за изпълнението на програмата от външна организация. Разходите за мониторинг, в случай че са необходими такива, са в рамките на разченените средства по програмата.

За мониторинг изпълнението на ННП Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот се определя администратор на програмата – служител на МОН, който на всеки 6 месеца изготвя периодичен доклад за резултатите от наблюдението върху изпълнението на програмата, степента на достигане на целите и показателите, както и направените финансови разходи. Периодичният доклад завършва с препоръки за продължаване или спиране изпълнението на програмата, включително и необходимите условия за това.

Администраторът на ННП Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот присъства на всички заседания на Изпълнителния, Надзорния съвет и на общи събрания на изпълнителите без право на глас и събира данни за изпълнението на Програмата и за финансовите разходи, както от изготвените от изпълнителя отчети съгласно т. 5 от Програмата, така и от собствените си наблюдения.

12. ДЕМАРКАЦИЯ

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА ЗДРАВОСЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

Научните организации, отговорни за изпълнение на конкретни задачи от Програмата включват за финансиране само дейности, които не се финансират с други средства по европейски или по национални програми.

Средствата по Програмата не могат да се използват за дейности с еднакво предназначение, финансиирани от фондовете на Европейския съюз, друго национално финансиране, както и други донорски програми.

13. ПРОЦЕДУРА ЗА ФИНАНСИРАНЕ

- а) В срок до 15 дни от приемането на ННП „Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот“ МОН отправя покана до посочените бенефициенти.
- б) В срок от 2 месеца от получаване на поканата водещият партньор предава в МОН споразумение подписано от партньорите, в което ясно са определени правилата за разпределение на дейностите за изпълнение на тази програма, степента на изпълнение на залегналите индикатори и получените резултати, на финансовите средства за целия период и за всяка финансова година, вкл. и правилата за достъп на получените в програмата научни резултати и научна апаратура.
- в) МОН сключва споразумение за финансиране на програмата с водещият партньор, като неразделна част от него е подписаното партньорско споразумение заедно с разпределението на дейностите и финансовите средства за тяхното изпълнение. Водещият партньор се задължава да координира работата на консорциума и да извърши разпределението на бюджетните средства към партньорите.
- г) Водещият партньор предава ежегоден отчет за извършената работа в МОН в срок до края на месец ноември на текущата година.
- д) В двумесечен срок от предаването на отчета МОН оценява изпълнението на дейностите и определя бюджета за следващия програмен период.
- е) МОН може да поставя допълнителни изисквания към дейностите, резултатите и целевите индикатори, както и към изпълнението на програмата.